

FOOD SCIENCE AND NUTRITION - A

Note : Attempt *one* question each from Section A, B, C and D carrying 9 marks each. Section E is compulsory consisting of 12 short answer type questions carrying 2 marks each.

(SECTION-A)

- I. Discuss the functions and sources of Protein. What are the effects of deficiency of protein ? (9)

- II. (a) What are the functions of Food ?
(b) Give the nutritive value of Cereals and Pulses. (4½×2=9)

(SECTION-B)

- III. (a) Describe the functions and sources of Vitamin A.
(b) What is the importance of Calcium and Iron in human diet ? (5, 4)

- IV. Define Food Preservation. Discuss the various principles of food preservation. (9)

(SECTION-C)

- V. What factors should be kept in mind while planning Diet during Pregnancy ? Plan a day's diet for a pregnant woman belonging to low income group. (9)

- VI. What is the difference between Normal and Therapeutic diet ? Describe soft, bland and liquid diets with examples. (9)

(SECTION-D)

- VII. Discuss the dietary requirements during diarrhoea. Plan a day's diet for a patient suffering from Diarrhoea. (9)

- VIII. (a) What are the objectives of cooking food ?
(b) Name the various methods of cooking. Explain the dry heat method of cooking. (3, 6)

(SECTION-E)

- IX. Write short notes on the following :

(a) Sources of Carbohydrates.	(b) Scurvy
(c) Deficiency of Iodine.	(d) Causes of Food spoilage.
(e) Uses of Microwave cooking.	(f) Protective foods.
(g) Diet during Hypertension (High Blood Pressure).	
(h) Sources of Fat.	(i) Cooking in Moist Heat.
(j) Nutritional needs during Adolescence.	
(k) Rickets	(l) Define Balanced Diet. (2×12=24)

(PUNJABI VERSION)

ਨੋਟ : ਭਾਗ A, B, C ਅਤੇ D ਵਿੱਚ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 9 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ E ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿੱਚ 12 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2-2 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

(ਭਾਗ-A)

- I. ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਦੀ ਕਮੀ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। (9)

- II. (a) ਭੋਜਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸੁੱਖ ਕਾਰਜ ਕਿਹੜੇ ਹਨ ?
(b) ਅਨਾਜ ਅਤੇ ਦਾਲਾਂ ਦੀ ਪੋਸ਼ਟਿਕਤਾ ਬਿਆਨ ਕਰੋ। (4½×2=9)

(ਭਾਗ-B)

- III. (a) ਵਿਟਾਮਿਨ 'ਏ' ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਅਤੇ ਸੋਮਿਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
(b) ਮਨੁੱਖੀ ਖੁਰਾਕ ਵਿੱਚ ਕੈਲਸੀਅਮ ਅਤੇ ਲੋਹੇ (ਆਇਰਨ) ਦੀ ਕੀ ਮਹੱਤਤਾ ਹੈ ? (5, 4)

- IV. ਭੋਜਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸਾ ਦਿਉ। ਭੋਜਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਸਿੱਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। (9)

(ਭਾਗ-C)

- V. ਗਰੜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਆਹਾਰ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ? ਇੱਕ ਨਿਮਨ ਵਰਗ ਦੀ

- VI. ਗਰਭਵਤੀ ਔਰਤ ਲਈ ਇੱਕ ਦਿਨ ਦੀ ਆਹਾਰ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਓ ।
ਸਾਧਾਰਨ ਅਤੇ ਉਪਚਾਰਕ ਖੁਰਾਕ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ ? ਨਰਮ ਭੋਜਨ, ਮਸਾਲੇ ਰਹਿਤ ਭੋਜਨ ਅਤੇ ਤਰਲ ਭੋਜਨ ਦਾ ਵਰਨਣ
ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਸਹਿਤ ਕਰੋ । (9)
- VII. ਦਸਤ ਦੋਰਾਨ ਖੁਰਾਕੀ ਲੋੜਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ । ਦਸਤ ਤੋਂ ਪੀਂਝਿਤ ਰੋਗੀ ਲਈ ਇੱਕ ਦਿਨ ਦੀ ਆਹਾਰ-ਸੂਚੀ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਦਿਓ । (9)
- VIII. (a) ਭੋਜਨ ਪਕਾਉਣ ਦੇ ਉੱਦੇਸ਼ ਕੀ ਹਨ ?
(b) ਭੋਜਨ ਪਕਾਉਣ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕੇ ਕਿਹੜੇ ਹਨ ? ਖੁਸ਼ਕ-ਤਾਪ ਦੁਆਰਾ ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਣ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦਾ ਵਰਨਣ
ਕਰੋ । (3, 6)
- (ਭਾਗ-E)
- IX. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਤੋਂ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :
(a) ਕਾਰਬੋਜ ਦੇ ਸ੍ਰੋਤ ।	(b) ਸਕਰਵੀ
(c) ਆਇਓਡੀਨ ਦੀ ਕਮੀ ।	(d) ਭੋਜਨ ਖਰਾਂ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ।
(e) ਮਾਈਕਰੋਵੈਲ ਰਾਹੀਂ ਭੋਜਨ ਪਕਾਉਣ ਦੇ ਲਾਭ ।	(f) ਸੁਰੱਖਿਆਤਮਕ ਭੋਜਨ ਪਦਾਰਥ ।
(g) ਹਾਈਪਰਟੈਸਨ ਜਾਂ ਉੱਚ ਰਕਤ-ਚਾਪ ਦੋਰਾਨ ਖੁਰਾਕ ।	(h) ਵਸਾ ਦੇ ਸ੍ਰੋਤ ।
(i) ਸਿਲੇ ਤਾਪ ਦੁਆਰਾ ਭੋਜਨ ਪਕਾਉਣਾ ।	(j) ਕਿਸੇਰ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਪੋਸ਼ਟਿਕ ਤੱਤਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ।
(k) ਰਿਕੋਟਸ	(l) ਸੰਤੁਲਿਤ ਭੋਜਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? (2×12=24)